

Forfatter: Heiberg, P. A.

Titel: Udrag fra De Vonner og Vanner

Citation: Heiberg, P. A.: "Peter Andreas Heibergs Udvalgte Skrifter", i Heiberg, P. A.: *Peter Andreas Heibergs Udvalgte Skrifter*, udg. af Otto Borchsenius ; Fr. Winkel Horn , 1884, s. 493. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-heibergpa01val-shoot-idm140167175984080/facsimile.pdf> (tilgået 02. maj 2024)

Anvendt udgave: Peter Andreas Heibergs Udvalgte Skrifter

være heldig nok til at opvakte der, hvor den forhen ikke fandtes, vil jeg antage med samme Vished, hvormed en General anfører en trodsret Kampning *)

Jeg kommer nu igjen til min Materie. Nøglet havde allerede gjort meget for dette Stykke til at opvakte Publikum's Nygjerrighed. Det gjorde endnu mere. Det udbalancerede en haandgribelig Uvished, nemlig: at Stykket var forbuden at opføres. Men heraf Værfrafrelsen baa den gamle Sandhed: at ingen Ting er saa urimelig, som man jo kan see nøsten en hel By til at tro og til at løbe med. At dette Nøglet maatte foragte Publikum's Nygjerrighed og Vængjel efter at se Stykket, kan man let begribe; man kunde derfor indaa tro sine egne Øjne, da man i Revijerne og paa Placaterne saa' det anmeldt til Opsættelse, og man formode til Afslet for selv at sejere, hvori disse foreværende, og af mange sikket austru. Udvial imod Adelen egentligen kunde bestaa 3 Sandhed! en kritisk Stilling for en Forfatter, at se sig opdt til at behrage Publikum's Forventning, og som let kunde have haft ubehagelige Følger for hans Arbejde. Imidlertid villedes Stykket, og det bedragte Publikum maas have fundet andre Ting dert, som kunde holde det fædels for sin sejlslagne Forventning, thi det blev modtaget med et meget usadoantligt Bifald, og Tilskueres Antal, der dog ved sprit Forstilling luntet at være saa stort, som Antet kunde rumme, havde endog forsøgt sig ved andet og endnu mere ved trehje og fidske Forstilling.

Som Professor Wandall siger i sin Fortale til det første Bind af originale Skuespil Bog 8: „Stykker, som opføres med Bifald, mangle aldrig Dadel, som er saa meget sjæere, jo almindeligere hint er.“ Isaledes gif det ogsaa dette Skuespil. Man mishandlede Stykket og Forfatteren, tilfred ham Planer og Hensigter, som han aldrig havde haft og aldrig kunde have, og badtede de alleruudsigste lidetraf hos ham, men led fortigtigvis denne Dadel Lykke omkring i Møstet uden endnu at hte den offentlig eller paa Bente. Dog herom vil jeg lade Dr. Professor Rahbet tale, naar han i det dramatiske og literariske Tillæg til Morgenposten Nr. 3 for 20de Januar siger: „At det vilde gaa, som Skueslet siger, at de, der havde Skak, vilde rive sig; at nos Seignones & nos Dames de Plageman, vort Alderwiger, die Dänemerk gantz vorzüglich lieben, og der ved saa mange Lejligheder viste, de tro, Ronene er: ej får die Luuländer, hvor da de, til Trods for Andføderetten, der tillte den rette Dyr for dem, snige sig ind ad Bag- og Side-Døre; at vore nu om

*) 3 Følge min Plan skal Stykket, som Dr. Professor Rahbet for lange tiden meget rigtig her anmeldt, være en Penbent til Folbergs honorerte Ambition, men tembet efter disse Ledes Smag og Sæder

Stunder saa glimrende, saa talrige og saa agtede filles entretenues, som her maatte hore sig faldet ved deres rette Navn — Skjogger; at deres adle Eltere, der vel ej havde tillige haft vortt deres Forfattere, og der her maatte lade sig behøje denne Nedbedrøgtighed; at Afstemmet af Nationen, disse, der ikke have andet adeligt end den vanlagrede Adels Lygts og Værr, og som ej des mindre — maatte i den laulige og gaunde Oprethning, at de tre høje uardige Borgere — vaa en eller anden Maade tiltrække sig et det, vaa eller et Adelsmaand og nu se lige saa dakt med paa os, som vi, om vi vore Klage, kunde se med paa dem, og som alle de af den ledte Adet, der ej behøve at faane eller maatte hos sine, uirkelig gjøre; at alle disse smukke Hoff, Kjænen af Nationen, som man ser, vude strige og funde sig imalevede og injurerede og — hvad vds jeg alt — dette var rimeligt, thi Engteren har isendog ramt dem eftertræffelig nok til det. Men at de kunde have fæstet den Fæst, saa ganske at forander Værrer, at de i Skiden for at vaaude sig selv, kunde have søgt at opvæge en hel, høst egnerberdig og af Engteren uberørt Skand. Jærenlandets Forbæere, som om disse vore personlig og uanfæudig angrebne dert, da det ej haax en eneste fornærmende Apdel om disse; da tvært imod Skidringen af en uardig Landstrøger, der, forvilt af sit Hødværeland og for flere Strøger udjaget af dens Ljensle, ved Sindighed stræber, til de indfætted Forvættelse, at forbedre den fremmede Uurform, kan underretligt bæere, med den danske, unægtteligen maas være enhver retfæstter og dansk Officer høst velkommen; at de kunde have høst Uforstammehed nok til at gjore deres Sag til den gamle Adels, da tvært imod intet Putsbil kan være den gamle Adel mere smigrende end et, der med saa høste Træl Fildere vore adelige Borgere's Dauligheder; ja, at de kunde vude denne Uforstammehed saa vidd, at gifte sig dog arveredige, almindelig estede og ærene Ranne, som om disse gjorde sælles Sag med dem; ja endog at udføre, at dette Stykke, der med saa vderlig Enthusaeme er modtaget af Publikum; der har været og fremdeles lever at blive en sand Omdreger for Theatrets forfænde og af Torke beridende Kasse; og der — for at lige alt med et Led — er bearrt med Kongens Værrerrelse og Bifald, hvilket vaaerets Fæde ej hadde gjort til et Stykke, her fornærmende en agtværrig Klasse af hans Børn; at dette Stykke, efter en Vedlæng, der er lige saa lidende med Kegeringens Land, som den vilde være uvolttit. Kunde henlægges for Redde; dette — og hter denne sidste Lybigtelle — er mere — det tilhaat Ammelbæren rent ud —, end kan kunne formode sig af dem, saa flere Formodninger om deres Tævte og Hænde-Maade de end ved mange Lejligheder have befojet ham til“.

*) Jeg lægger til, at da nu endeligen disse Forretter troede, at de ved deres hemmelige Intentioner havde bragt det saa vidd, at Stykket